

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Miluše Doškové a soudců JUDr. Vojtěcha Šimíčka a JUDr. Karla Šimky v právní věci žalobkyně: **M. S.**, zastoupené Mgr. Janou Hladíkovou, advokátkou se sídlem 17. listopadu 623, Pardubice, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, PP 21/OAM, Praha 7, ve věci kasační stížnosti proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové - pobočka Pardubice ze dne 25. 3. 2005, č. j. 52 Az 51/2004 - 27,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **se z a m í t á.**
- II.** Žalovanému **se n e p ř i z n á v á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III.** Odměna zástupkyně stěžovatelky, advokátky Mgr. Jany Hladíkové, za zastupování stěžovatelky v řízení o kasační stížnosti **se u r č u j e** částkou 2150 Kč. Tato částka bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

O d ů v o d n ě n í :

Včas podanou kasační stížností napadla žalobkyně (dále označována jako „stěžovatelka“) nadepsaný rozsudek krajského soudu, kterým byla zamítnuta její žaloba proti rozhodnutí žalovaného ze dne 11. 11. 2004, č. j. OAM - 1419/VL - 19SE01 - 2004. Rozhodnutím správního orgánu jí nebyl udělen azyl podle § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“).

Ve své kasační stížnosti stěžovatelka uvádí, že byla často obětí diskriminace, zejména na trhu práce, neboť je islámského vyznání, kabardinské národnosti a také proto,

že žije na hranici s Čečenskem, kdy region, ve kterém bydlí, má stejné číslo jako Čečenci, takže ji nikdo není ochoten zaměstnat. V případě návratu zpět do země původu se stěžovatelka obává následků žádosti o azyl, kterou v České republice podala. Vychází ze zkušeností svého manžela, který byl neustále pronásledován a sledován policií. Poté, co sama odešla, policie kontrolovala její matku a děti, které její matka vychovává. Za dětmi chodila policie i do školy, ty z toho měly nervové problémy. Dle stěžovatelky sám rozhodující správní orgán ve svém odůvodnění uvádí, že existuje tzv. Informace MZV ČR ze dne 1. 4. 2003, č. j. 111848/2003 - LP, kde je uvedeno, že ruským státním občanům hrozí soudní postih za to, že neúspěšně požádali o azyl v zahraničí. S ohledem na tyto okolnosti má stěžovatelka za to, že soud nesprávně posoudil právní otázku v předchozím řízení ve smyslu dle § 103 odst. 1 písm. a) zák. č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), jelikož soud podle vyjádření stěžovatelky nesprávně posoudil dopad ustanovení § 14 zákona o azylu na shora vyličenou situaci žalobkyně, kdy jestliže v řízení o udělení azylu nebude zjištěn důvod pro udělení azylu podle § 12 zákona o azylu, lze v případě hodném zvláštního zřetele udělit azyl z humanitárního důvodu. Stěžovatelka má za to, že splňuje podmínky udělení azylu podle § 12 zákona o azylu vzhledem ke své situaci a obavy z návratu do země původu. Stěžovatelka dále uvádí, že správní orgán porušil ustanovení § 3 odst. 4 zák. č. 71/1967 Sb., správního řádu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“), ve spojení s § 46 a 47 odst. 1, 3 správního řádu, kdy rozhodnutí musí mimo jiného vycházet ze spolehlivě zjištěného stavu věci a obsahovat předepsané náležitosti a správní orgán musí v odůvodnění rozhodnutí uvést, jaké skutečnosti byly podkladem rozhodnutí a jakými úvahami byl veden při hodnocení důkazů. Stěžovatelka se domnívá, že tato ustanovení byla správním orgánem porušena, když jí nebyl udělen azyl s ohledem na ustanovení § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona o azylu. Stěžovatelka se dále domnívá, že soud nedostatečně přezkoumal postup správního orgánu, když se nezabýval otázkou, zda žalovaným byly dodrženy meze správního uvážení. To se dle stěžovatelky v tomto případě nestalo, i proto, že správní orgán své rozhodnutí nezdůvodnil a pouze uvedl, že humanitární azyl ve smyslu § 14 zákona o azylu stěžovatelce neuděluje vzhledem k posouzení osobní situace a poměrů v Ruské federaci. Vzhledem k výše uvedeným skutečnostem žalobkyně navrhuje, aby Nejvyšší správní soud rozsudek zrušil a věc vrátil k dalšímu řízení.

Současně v rámci kasační stížnosti požádala stěžovatelka o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

Žalovaný ve svém vyjádření uvádí, že v kasační stížnosti nenachází důvody k podpoře názoru, že stěžovatelka splňuje podmínky pro udělení azylu dle zákona o azylu, zvláště když k podpoře tohoto názoru je tu uváděn „příběh“ jiné osoby. Dle žalovaného tu souhlasí určení kabardinské národnosti a islámské vyznání i to, že vyjadřovala obavy kvůli svému žádání o azyl. Dle žalovaného stěžovatelka v průběhu řízení před správním orgánem netvrdila, že byla často obětí diskriminace, zejména na trhu práce (uvedla, že je farmaceutkou a 15 let jinou práci nevykonávala), nebo že po jejím odjezdu policie kontrolovala její matku a děti, za kterými chodila i do školy (mimoto své děti nechala v péči rodičů manžela). To že její manžel byl (pro žádost o azyl) neustále pronásledován a sledován policií, ani tvrdit nemohla, neboť manžel stěžovatelky A. přibyl na území ČR a s prohlášením, že nikdy v minulosti o azyl nežádal, tu požádal o azyl v lednu 2004 a jeho věc, jak má správní orgán vedeno v evidenci, skončila odmítnutím kasační stížnosti rozhodnutím Nejvyššího správního soudu 2 Azs 31/2005 - 58 ze dne 10. 2. 2005 (právní moci nabylo dnem 1. 4. 2005). Údaj, že stěžovatelka žila na hranicích s Čečenskem, je rovněž nesprávný. Označovaná informace MZV ČR je v odůvodnění rozhodnutí o žádosti stěžovatelky o udělení azylu,

je v ní ale uvedeno naopak, že ruským státním občanům soudní postih za to, že neúspěšně požádali o azyl v zahraničí, nehrozí. Stěžovatelka také svou žalobou nevázala soud, aby u napadeného rozhodnutí věnoval zvláštní pozornost správním orgánem též možnosti udělení azylu z humanitárního důvodu, a správní orgán neshledává nijaké pochybení v tom, že se věci stěžovatelky a podle jí uváděných důvodů zabýval v pořadí ust. 12, 13 a 14 zákona o azylu. Z výše uvedených důvodů žalovaný navrhuje zamítnutí kasační stížnosti stěžovatelky pro nedůvodnost.

Krajský soud se ve svém rozsudku ztotožnil se skutkovými i právními závěry žalovaného vyslovenými v žalobou napadeném správním rozhodnutí. Podle soudu žádný z žalobkyní uvedených důvodů v žádosti o azyl není podřaditelný pod důvody pro udělení azylu podle zákona o azylu. Část výroku rozhodnutí žalovaného obsahující skutečnost, že v případě žalobce nejsou dány překážky vycestování, žalovaný, dle názoru soudu, dostatečným způsobem odůvodnil. Krajský soud konstatuje, že na tom nemůže nic změnit v žalobě citovaná obava z problémů po návratu do země původu, ani obecné tvrzení o její diskriminaci na trhu práce, jak doplnila v žalobě. Z těchto důvodů soud nezjistil, že by žalobkyně byla napadeným rozhodnutím zkrácena na svých právech a žalobu jako nedůvodnou zamítl.

Ze správního spisu žalovaného Nejvyšší správní soud zjistil, že návrh na zahájení řízení o udělení azylu podala stěžovatelka dne 27. 3. 2004 a pohovor k tomuto návrhu s ní byl proveden dne 5. 5. 2004. Stěžovatelka v návrhu na zahájení řízení uvedla, že o azyl žádá z ekonomických důvodů. Uvádí, že manžel neměl práci a rozhodl se odcestovat za prací do České republiky a zde požádal o azyl. Stěžovatelka dále tvrdí, že své kamarádce řekla o tom, že manžel požádal o azyl, a když se tuto skutečnost dozvěděli v jejím zaměstnání, byla propuštěna. V ručně psaném prohlášení k tomuto návrhu stěžovatelka uvádí, že žádá o azyl v České republice z ekonomických důvodů, protože chce žít a vychovávat své děti v blahobytu. V protokolu o pohovoru k důvodům návrhu na zahájení řízení o udělení azylu na území České republiky (dále jen „protokol“) stěžovatelka tyto důvody dále konkretizuje. Uvádí, že z vlasti odjela z ekonomických důvodů a vlastně přijela za manželem, který odjel již dříve, neboť ve vlasti neměli prostředky k životu. Stěžovatelka dále konstatuje, že pracovala jako farmaceutka, ale poté, co se její vedoucí dozvěděla, že její manžel je v zahraničí, požádala ji, aby odešla, a ona ukončila pracovní poměr dohodou. S manželem neodjeli společně vzhledem k tomu, že jejich děti jsou ještě malé. Myslela si, že odjedou poté, co se manžel nějak usadí a najde pro ně bydlení. Společně s dětmi se jí odjet nepodařilo, neboť nezískala vízum. Jejich děti nyní bydlí společně se stěžovatelčiným tchánem a tchyní. Stěžovatelka se obává, že v případě návratu do vlasti by tam již nemohli žít a v případě, že by se státní orgány dozvěděly, že zde žádali o azyl, asi půjdou do vězení.

Kasační stížnost je podle § 102 a násl. s. ř. s. přípustná a podle jejího obsahu jsou v ní namítány důvody odpovídající ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) a b) s. ř. s., neboť stěžovatelka jednak namítá, že krajský soud nerozpoznal, že žalovaný nesprávně aplikoval ustanovení § 12 až 14, § 16 a § 91 zákona o azylu [§ 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.], a jednak namítá, že krajský soud nerozpoznal v jejím případě vadu řízení před správním orgánem spočívající v tom, že správní orgán nezjistil řádně a úplně skutkový stav věci [§ 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s.]. Rozsahem a důvody kasační stížnosti je Nejvyšší správní soud podle § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s. vázán.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek v rozsahu důvodů uplatněných v kasační stížnosti a dospěl k závěru, že tato není důvodná.

Důvody kasační stížnosti podle § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. nejsou dány. Tvzení o porušení správního řádu v kasační stížnosti se svou nekonkrétností blíží stupni, kdy by tato znemožnila věcný přezkum. Jedinou konkrétní námitkou, podřaditelnou pod toto ustanovení, je namítané nedostatečné zdůvodnění neudělení humanitárního azylu. Lze připustit, že toto odůvodnění je natolik stručné, že se ocitá na samé hranici toho, kdy lze takové odůvodnění ještě považovat za přezkoumatelné, nicméně tuto hranici ještě nepřekročilo. Správní orgán v odůvodnění uvádí, že po posouzení osobní situace stěžovatele a poměrů v zemi jeho státní příslušnosti mu humanitární azyl neuděluje. Tato věta naznačuje, že správní orgán se skutečnostmi a okolnostmi, které by mohly být relevantní z hlediska případného udělení humanitárního azylu, zabýval a vyhodnotil je tak, že v případě stěžovatele takový krok není na místě.

Dále Nejvyšší správní soud konstatuje, že řízení před správním orgánem probíhalo v souladu s příslušnými zákonnými ustanoveními, za dodržení zákonem zaručených práv stěžovatelky a bez procesních vad, které by mohly mít vliv na zákonnost správního rozhodnutí žalovaného. Žalovaný správní orgán řádně zjistil skutkový stav, zejména podrobně vyslechl stěžovatelku a opatřil si dostatečné a důvěryhodné informace o politické situaci a situaci v oblasti lidských práv v Ruské federaci. Zcela oprávněně pak na základě takto zjištěného skutkového stavu dospěl k závěru, že důvody, pro které stěžovatelka žádá o azyl, nespádají mezi důvody vymezené v § 12 zákona o azylu, neboť stěžovatelka odešla do České republiky z ekonomických důvodů, jelikož v její manžel odjel do zahraničí a ona ztratila práci a potřebovala prostředky k obživě. Rozhodnutí správního orgánu je plně srozumitelné, jednoznačně popisuje zjištěný skutkový stav, přičemž vychází z provedených důkazů a obsahuje logicky postavené důvody, o které se opírá.

Nejvyšší správní soud se poté zabýval námitkou dle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., tj. tvrzené nezákonnost spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení. Nesprávné posouzení právní otázky pak přitom může spočívat v aplikaci nesprávného ustanovení právního předpisu na daný skutkový stav nebo sice v aplikaci správného ustanovení právního předpisu, avšak nesprávně interpretovaného.

Dle § 12 zákona o azylu se azyl cizinci udělí, bude-li v řízení o udělení azylu zjištěno, že je cizinec pronásledován za uplatňování politických práv a svobod, nebo má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má, nebo, v případě že je osobou bez státního občanství, ve státě jeho posledního trvalého bydliště. Za pronásledování se pak dle § 2 odst. 6 téhož zákona považuje ohrožení života nebo svobody, jakož i opatření působící psychický nátlak nebo jiná obdobná jednání, pokud jsou prováděna, podporována či trpěna úřady ve státě, jehož je cizinec státním občanem, nebo státu posledního trvalého bydliště v případě osoby bez státního občanství nebo pokud tento stát není schopen odpovídajícím způsobem zajistit ochranu před takovým jednáním. Jak ze správního spisu Nejvyšší správní soud zjistil, důvodem stěžovatelčina odchodu z vlasti byly ekonomické důvody, kdy její problémy jsou způsobené odchodem manžela do zahraničí a ztrátou zaměstnání, a dále touha vychovávat děti v blahobytu. Ve své žádosti o udělení azylu dokonce přímo uvádí: „*žádám o azyl z ekonomických důvodů*“, a v ručně psaném prohlášení k této žádosti tvrdí: „*Žádám o azyl z ekonomických důvodů, protože chci žít a vychovávat své děti v blahobytu*“. Dle konstantní judikatury Nejvyššího správního soudu v žádosti o udělení azylu opakovaně uváděné ekonomické důvody (nedostatek finančních prostředků, nemožnost sehnat práci) nejsou samy o sobě důvodem

pro udělení azylu dle § 12 zákona o azylu (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 10. 2003, č. j. 3 Azs 20/2003 - 43, nepublikován). Stěžovatelčinu ztrátu zaměstnání, která byla, dle jejích slov způsobena odchodem manžela do ciziny, kdy sama stěžovatelka v protokolu o pohovoru uvádí, že rozvázala pracovní poměr dohodou a nijak se nepokoušela této dohodě zabránit, nelze považovat za pronásledování ve smyslu zákona o azylu. Ze stěžovatelčiných výpovědí v průběhu správního řízení nijak nevyplývá, že by toto rozvázání pracovního poměru mělo jakoukoliv souvislost s jejím islámským vyznáním a karbadinskou národností. Nelze než souhlasit s argumenty žalovaného, že pokud stěžovatelka 15 let pracovala ve svém oboru a nebyla diskriminována z důvodu své národnosti, či náboženského vyznání a tuto diskriminaci ani v průběhu celého správního řízení nezmínila, ačkoliv k tomu měla dostatek příležitostí, jeví se její tvrzení v kasační stížnosti o diskriminaci na trhu práce jako účelová.

K posouzení otázky udělení humanitárního azylu stěžovatelce nutno poznamenat, že Nejvyšší správní soud (viz např. jeho rozsudek ze dne 15. 10. 2003, sp. zn. 3 Azs 12/2003, nepublikován) setrvale vychází z názoru, že na udělení azylu z humanitárního důvodu podle § 14 zákona o azylu nemá žadatel subjektivní právo a že správní orgán o něm rozhoduje na základě správního uvážení; jeho rozhodnutí přezkoumává soud pouze v omezeném rozsahu, a to z hlediska dodržení příslušných procesních předpisů (§ 78 odst. 1 s. ř. s.). Míra správního uvážení správního orgánu je tedy za situace, kdy se ustanovení § 14 zákona o azylu omezuje při určení důvodů, pro něž je možné humanitární azyl udělit, na konstatování, že se jedná o důvody hodné zvláštního zřetele, poměrně široká. Přitom prostor soudního přezkumu správních rozhodnutí u přiznání či nepřiznání humanitárního azylu je v souladu s citovaným judikátem naopak omezen, což však jistě ani ve vzájemné kombinaci neznámá, že by přiznávání humanitárního azylu mohlo být určováno pouhou libovůlí správního orgánu. Smysl institutu humanitárního azylu lze spatřovat v tom, aby rozhodující správní orgán měl možnost azyl poskytnout i v situacích, na něž sice nedopadá žádná z kautel předpokládaných taxativními výčty ustanovení § 12 a § 13 zákona o azylu, ale v nichž by bylo přesto patrně „nehumánní“ azyl neposkytnout. Zatímco tak v jiných právních předpisech reaguje zákonodárce na skutečnost, že není schopen předpokládat všechny situace, v nichž je určitý postup - zde poskytnutí azylu - vhodný či dokonce nutný, typicky demonstrativními výčty za účelem odstranění či alespoň zmírnění tvrdostí, v zákoně o azylu zvolil kombinaci dvou ustanovení obsahujících výčty taxativní a jednoho ustanovení umožňujícího pohledem humanitárních hledisek řešit situace nezahrnutelné pod předchozí dvě ustanovení. Správní orgán díky tomu může zareagovat nejen na varianty, jež byly předvídatelné v době přijímání zákona o azylu jako obvyklé důvody udělování humanitárního azylu - sem lze příkladmo zařadit například udělování humanitárního azylu osobám zvláště těžce postiženým či zvláště těžce nemocným nebo osobám přicházejícím z oblastí postižených významnou humanitární katastrofou, ať už způsobenou lidskými či přírodními faktory - ale i na situace, jež předvídané či předvídatelné nebyly. Míra volnosti této jeho reakce je pak omezena pouze zákazem libovůle, jenž pro orgány veřejné moci vyplývá obecně z ústavně zakotvených náležitostí demokratického a právního státu (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 3. 2004, č. j. 2 Azs 8/2004 - 53, nepublikován). Ze správního spisu evidentně vyplývá, že u stěžovatelky nejsou dány zvláštní okolnosti, které by případně mohly důvodem pro udělení humanitárního azylu. Naopak, lze mít za to, že stěžovatelčina situace je typická a zcela standardní - stěžovatelka je ekonomickou emigrantkou, která odešla ze země původu z ekonomických důvodů.

I otázka neexistence překážky vycestování podle § 91 zákona o azylu byla žalovaným a následně i krajským soudem v rámci přezkumného řízení soudního posouzena zcela správně. Stěžovatelka obavy z návratu do vlasti konkretizuje jen velmi málo. Obecná obava z postihu neúspěšného žadatele o azyl nezakládá bez dalšího překážku vycestování ve smyslu tohoto ustanovení. Dle Informace MZV, č. j. 111848/2003 - LP ze dne 1. 4. 2003, kterou správní orgán použil pro své rozhodování, nehrozí ruským státním občanům soudní postih za to, že neúspěšně požádali o azyl v zahraničí, pokud tímto skutkem nespáchali, podle ruských zákonů trestný čin. Ten je spáchán např. pokud by o azyl žádala osoba disponující státním nebo služebním tajemstvím. To však, jak vyplývá z informací, které správní orgán získal během správního řízení, není případ stěžovatelky, která uvedla pouze nekonkrétní obavy (viz protokol, č. l. 17. správního spisu: „.... *v případě návratu do vlasti by tam již nemohli žít a v případě, že by se státní orgány dozvěděly, že zde žádali o azyl, asi půjdou do vězení....*“).

Nejvyšší správní soud tedy nezjistil naplnění žádného z důvodů kasační stížnosti uplatňovaných stěžovatelkou. Kasační stížnost proto podle § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl.

Stěžovatelka neměla ve věci úspěch, nemá proto právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti ze zákona (§ 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s.). Žalovaný správní orgán měl ve věci úspěch, nevznikly mu však náklady řízení o kasační stížnosti přesahující rámec jeho běžné úřední činnosti. Žalovaný proto nemá právo na náhradu nákladů řízení (§ 60 odst. 4 in fine ve spojení s § 120 s. ř. s.).

Advokátce stěžovatelky, ustanovené usnesením Krajského soudu v Hradci Králové - pobočka Pardubice ze dne 21. 4. 2005, č. j. 52 Az 51/2004 - 41, přiznal Nejvyšší správní soud odměnu za zastupování v řízení o kasační stížnosti, a sice 2x 1000 Kč za dva úkony právní služby podle § 11 odst. 1 písm. b) a d) ve spojení s § 9 odst. 3 písm. f) a § 7 vyhlášky č. 177/1996 Sb., advokátního tarifu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „AT“), a na to navázaný paušál 2x 75 Kč podle § 13 odst. 3 AT. Advokátka stěžovatelky nedoložila, že je plátcem daně z přidané hodnoty (§ 14a odst. 1 AT) soud ji proto tuto daň z částky 2150 Kč jako součást nákladů řízení nepřiznal.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 20. října 2005

JUDr. Miluše Došková
předsedkyně senátu